

НАЦИОНАЛНА И УНИВЕРСИТЕТСКА КОМУНИКАЦИОННА СТРАТЕГИЯ НА СИСТЕМИТЕ ПО КАЧЕСТВО НА ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ

доц. д-р инж. Марко Тодоров
доц. д-р инж. Радослав Кючуков
Русенски университет “Ангел Кънчев”

През 1999 г. в Болоня беше подписана Болонската декларация от министрите на образованието на 29 държави (в т.ч. Република България), с което се постави началото на създаването на Единно европейско образователно пространство. Една от първостепенните краткосрочни (за постигане до 2010 г.) цели е “Засилване на сътрудничеството в областта на оценяването на качеството, по пътя на разработването на съпоставими критерии и методологии”. Успешното развитие на Болонския процес предполага прилагане на комуникационна стратегия, реализираща подобряване на качеството на висшето образование чрез ефективен пренос на информация.

Качеството на образованието винаги е било на вниманието на държавните органи и на университетските ръководства. Развитието и утвърждаването на българските висши училища е свързано с постижения именно в тази област – като с това те са извоювали национално и международно признание. Съобразявани са обществените потребности; изискванията на националния пазар на труда; условията и изискванията на националното, европейското и световното образователно пространство.

Във връзка с това следва да се отчетат следните предпоставки за реализиране на ефективен пренос на информация в рамките на национална и университетска комуникационна стратегия.

Има успешни опити за междууниверситетско интегриране – например проектът по качество на образованието, реализиран от мрежа от 7 висши училища, обучаващи в различни основни области на науката 59502 студенти от 3545 преподаватели. Мрежата включва седем висши училища (Русенски университет “Ангел Кънчев”; Технически университет – София; Технически университет – Варна; Технически университет – Габрово; Великотърновски университет “Св. Св. Кирил и Методий”; Стопанска академия “Димитър Ценов” – Свищов и Шуменски университет “Епископ Константин Преславски”). Създаден е и е приложен концептуален модел по качество на образованието, базиран на обобщения опит и добрите практики в тази област, националния и европейския опит. Моделът е с хармонизирани основна структура, цели и задачи, демонстрира ефективна координирана работа на голяма и представителна мрежа от висши училища и е за всички образователно-квалификационни степени – “Бакалавър”, “Магистър” и “Специалист по...”. При реализирането на проекта са постигнати още следните основни резултати: създадени са 7 кабинета по качеството, свързани във Виртуална частна мрежа (VPN); внедрен е специализиран софтуер; проведени са два семинара по качеството на образованието с участието на изтъкнати университетски преподаватели; издадени са методични материали по качество на образованието. Доказана е възможността за координирана съвместна работа на голяма мрежа от висши училища в областта на качеството на образованието. Постигнатите резултати от проекта се представят в Демонстрационна зона по качество на обучението, базирана в седемте висши училища от мрежата.

Бяха подписани следните документи: Декларация на седем ректори на висши училища с водеща роля при създаването и развитието на университетските системи по качеството и решения на мениджърския екип на проекта “Усъвършенстване на

университетските системи за управление на качеството на обучението”. Беше разработен проект на Програма за национално интегриране при изграждане и усъвършенстване на университетските системи за управление на качеството на образованието.

Беше разработен типов план за реализиране на вътрешна университетска система за оценяване и поддържане на качеството на образованието, който е успешно реализиран в Югозападния университет и в Колеж по телекомуникации и пощи – София и предстои да се изпълни и в други висши училища. Следва да се отбележи участието на Министерството на образованието и науката при реализирането на тази дейност.

Съществен резултат от досегашните действия се явява провеждането на настоящата конференция, която се инициира от цитираната мрежа от висши училища и получи подкрепата на Министерството на образованието и науката, на 8 национални институции и на 12 висши училища.

Университетска комуникационна стратегия по качество на образованието се основава на следните по-важни елементи

1. Създаване на вътрешна университетска институционална среда по качеството чрез изграждането на йерархично степенувани структури по качество на образованието и акредитацията на трите равнища: университет, основни звена, катедри. Институционализацията на системата позволява реализиране на ефективен пренос на информация по качеството и повишаване на информираността на колективните органи за управление (Академичен съвет, Ректорски съвет, Университетска комисия по качеството на образованието и акредитацията, Съвет по качество на образованието, Студентски съвет; Съвет на настоятелите на Университета и т.н.).
2. Повишаване на интереса на академичната общност (академичния състав, студентите, докторантите и специализантите) чрез: присъствие на системата по качеството в академичното и публичното пространство (провеждане на специализирани конференции, семинари, дискусии, издаване на публикации, други) провеждане на специализирани семинари и дискусии по теми в областта на качество на образованието и предоставяне на информация, в т.ч. за успешните практики и за европейския опит; разпространение на информационни материали на конвенционални носители, както и чрез специализирани рубрики в локалната мрежа и чрез Интернет сайта на университета; доставка на специализирани издания в Университетската библиотека; издаване и разпространение на собствени публикации и и методични материали по качество на образованието; реализиране на взаимно партньорско оценяване на дейности и процеси и осигуряване на възможност за стимулиране за качествена работа; вътрешноуниверситетска мултипликация на положителния опит.

Примерна рубрика по качество на образованието съдържа следните раздели:

- Европейско образователно пространство
- Нормативни актове в областта на висшето образование
- Министерство на образованието и науката (МОН)
- Национална агенция за оценяване и акредитация (НАОА)
- Институционална акредитация
- Оценяване и акредитация на професионално направление (програмна акредитация)
- Оценяване и акредитация на обучението по образователна и научна степен “Доктор” по научна специалност
- Оценяване на проекти за: откриване и преобразуване на основни звена на ВУ (факултет, институт, филиал, колеж); откриване и преобразуване на висши училища; откриване на професионално направление
- Наръчник по качеството
- Процедури по качеството
- Университетски анкети

- Одити на системата по качеството
 - Институционализация на системата по качеството
 - Конференции, семинари и обучения по качество на образованието и акредитацията
 - Проекти по качество на образованието и акредитацията
 - Заповеди
 - Контакти
 - Съобщения
 - Форум
 - Полезни интернет страници (WEB сайтове)
 - WEB master
3. Създаване и поддържане на кабинет по качеството, в който се провеждат следните по-характерни дейности: обучение на персонала, обслужващ системата за управление на качеството в различните ѝ нива (органите по качеството на нива: университет; основни звена - факултети/колежи; катедри); презентационна дейност; по качество на образованието; подготовка на документи и записи по качеството; автоматизирана обработка на данните от университетските анкети; осигуряване на достъп на лицата от административния персонал по качеството до Виртуалната частна мрежа по качество на образованието (VPN); оперативно работно място на университетския отговорник по качеството и на обслужващия администратор; повишаване на квалификацията и допълнително обучение на персонала по качество на обучението и на персонала по учебната работа (учебен отдел, канцеларии на основните звена, катедрени сътрудници) от висши училища – партньори; кабинетът предоставя база на преподаватели във връзка с приложение на нови технологии в учебния процес – за създаване на WEB сайтове на учебни дисциплини, подготовка на електронни издания на учебници и учебни пособия, разработване на виртуални лабораторни и практически упражнения.
4. Привличане на професионалните, творческите и работодателските организации в информационен обмен по отношение изискванията към качеството на образованието и оценка на тяхната удовлетвореност чрез: провеждане на специализирани анкети (с работодатели, завършващи студенти, випускници с професионална реализация); провеждане на проучване и анализ на професионалната реализация на випускниците; следене на кариерното развитие; създаване на специализирани бази от данни за випускниците; съгласуване съдържанието на учебните планове и програми и на квалификационните характеристики.
5. Осигуряване на подкрепа и повишаване ефективността на дейностите и процесите по качеството чрез: взаимно партньорско оценяване на дейности и процеси, обмен на информация и осигуряване на възможност за стимулиране за качествена работа; вътрешноуниверситетска мултипликация. В резултат от оценъчните дейности и обмена на информация за положителен опит се предприемат коригиращи и превантивни действия с основна цел – подобряване на качеството на образованието и усъвършенстване на системата по качеството.
6. Участие при разработване на национални и международни образователни проекти в областта на качеството на висшето образование – оглед вписване на университетската система по качеството в националното, европейското и световното образователно пространство.

Националната комуникационна стратегия по качество на висшето образование се основава на следните по-важни елементи.

1. Провеждане на събития с голям публичен, академичен и професионален отзвук, каквато е Първата национална научна конференция с международно участие “Качество на висшето образование (иницира се от 8 национални структури и 12

висши училища). Организирането и провеждането на Конференцията е с приложение на специализирана WEB базирана платформа за поддържане на научна конференция www.qedu.ru.acad.bg, която ще продължи да бъде поддържана след приключването на Конференцията. Целесъобразно е конференциите по качество на висшето образование да се провеждат ежегодно, като се предлага Втората национална конференция "Качество на висшето образование" да се проведе през месец юни 2007 година в София.

2. Разработване на Национална програма по качество на висшето образование в духа на Болонския процес и съобразена с обществените потребности и с изискванията на националния пазар на труда и на европейското образователно пространство. Разработване и внедряване на национални (общоуниверситетски) стандарти и индикатори по качеството, съобразени с европейските критерии (ENQA), и националните добри образователни практики. Издаване и разпространение на съответни документи и на информационни материали.
3. Нормиране на основните процеси, дейности и елементи на университетските системи по качество на образованието и на критерии за тяхната професионална оценка. Разработване на национални (общоуниверситетски) документи за университетските системи за управление на качеството на образованието.
4. Междууниверситетска интеграция и мултипликация на водещия национален и интернационален опит при изграждане на системи по качество на образованието. Разширено реализиране на план за реализиране на вътрешна университетска система за оценяване и поддържане на качеството на образованието.

Типовият план за реализиране на вътрешна университетска система за оценяване и поддържане на качеството на образованието съдържа следните дейности:

- I. Провеждане на начално специализирано обучение по вътрешни системи за оценяване и поддържане на качеството на образованието в Кабинет по качеството.
- II. Разработване и предоставяне на типова документация на вътрешна система за оценяване и поддържане на качеството на образованието.
- III. Провеждане на семинар-дискусия с ръководния състав на място във висшето училище.
- IV. Провеждане на консултантска дейност за внедряване на вътрешната система за оценяване и поддържане на качеството на образованието.

Дейностите в изпълнението на плана се реализират от Мениджърски екип на Демонстрационната зона за управление на качеството на обучението, базирана в цитираната мрежа от седем висши училища.

Програмата за провеждане на начално специализирано обучение по вътрешни университетски системи за оценяване и поддържане на качеството на образованието съдържа изнасяне на лекции по следната тематика:

1. Вътрешните университетски системи за оценяване и поддържане на качеството на образованието и актуалната политиката във висшето образование.
2. Институционализация и ресурсно осигуряване на университетските системи по качество на образованието.
3. Примерен модел на вътрешна университетска система за оценяване и поддържане на качеството на образованието.
4. Университетски анкети за проучване на мнението за изискванията и удовлетвореността на студентите
5. Документиране, вътрешни и независими външни одити на университетските системи по качеството.
6. Управление на системи за натрупване и трансфер на кредити.

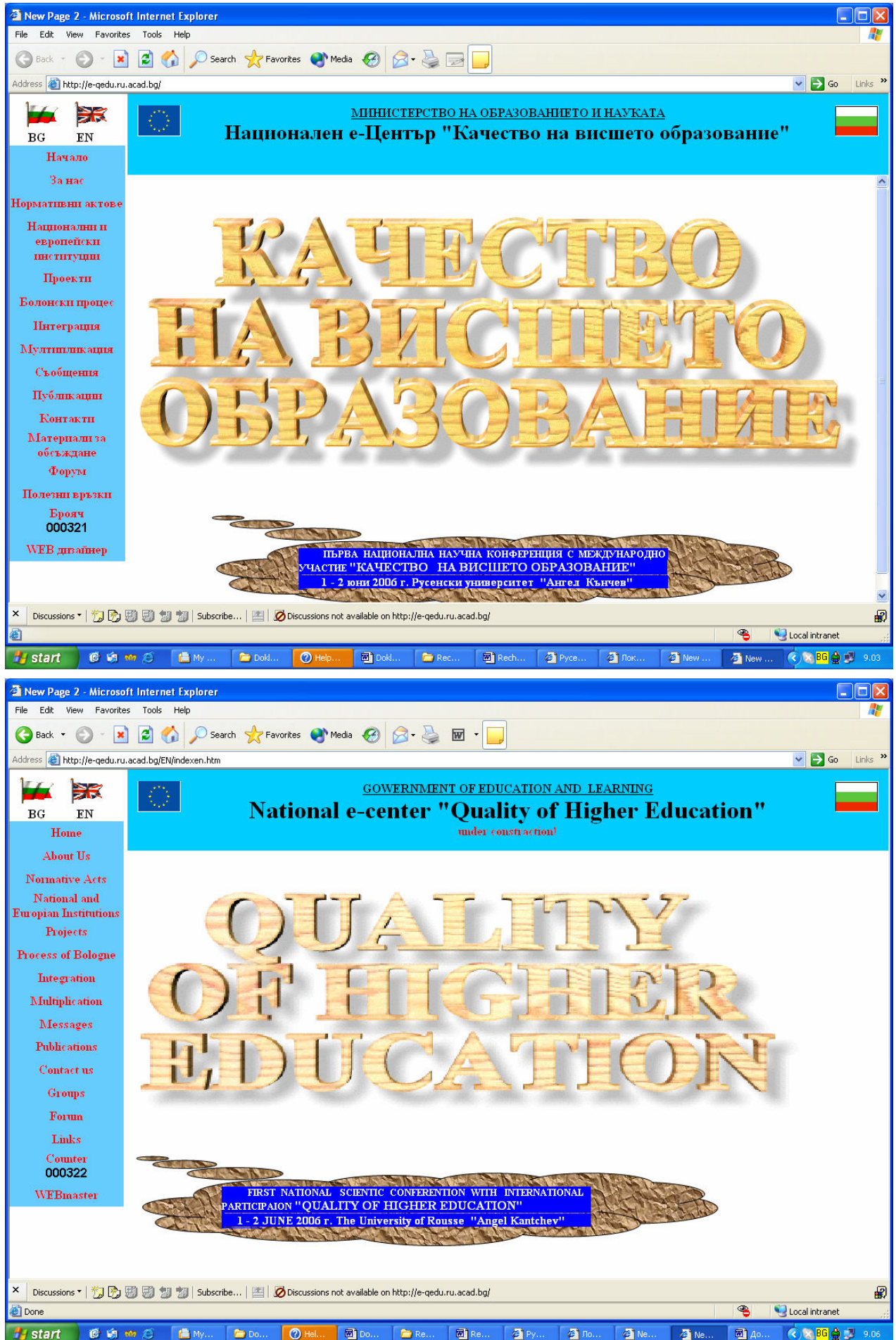
Провеждат се:

- ПРАКТИЧЕСКО ЗАНЯТИЕ: техническо осигуряване на Кабинет по качеството; рубрика "Качество на образованието и акредитацията" в Локалната университетска мрежа; основни документи на системата по качеството; приложение на специализиран софтуер по качеството.

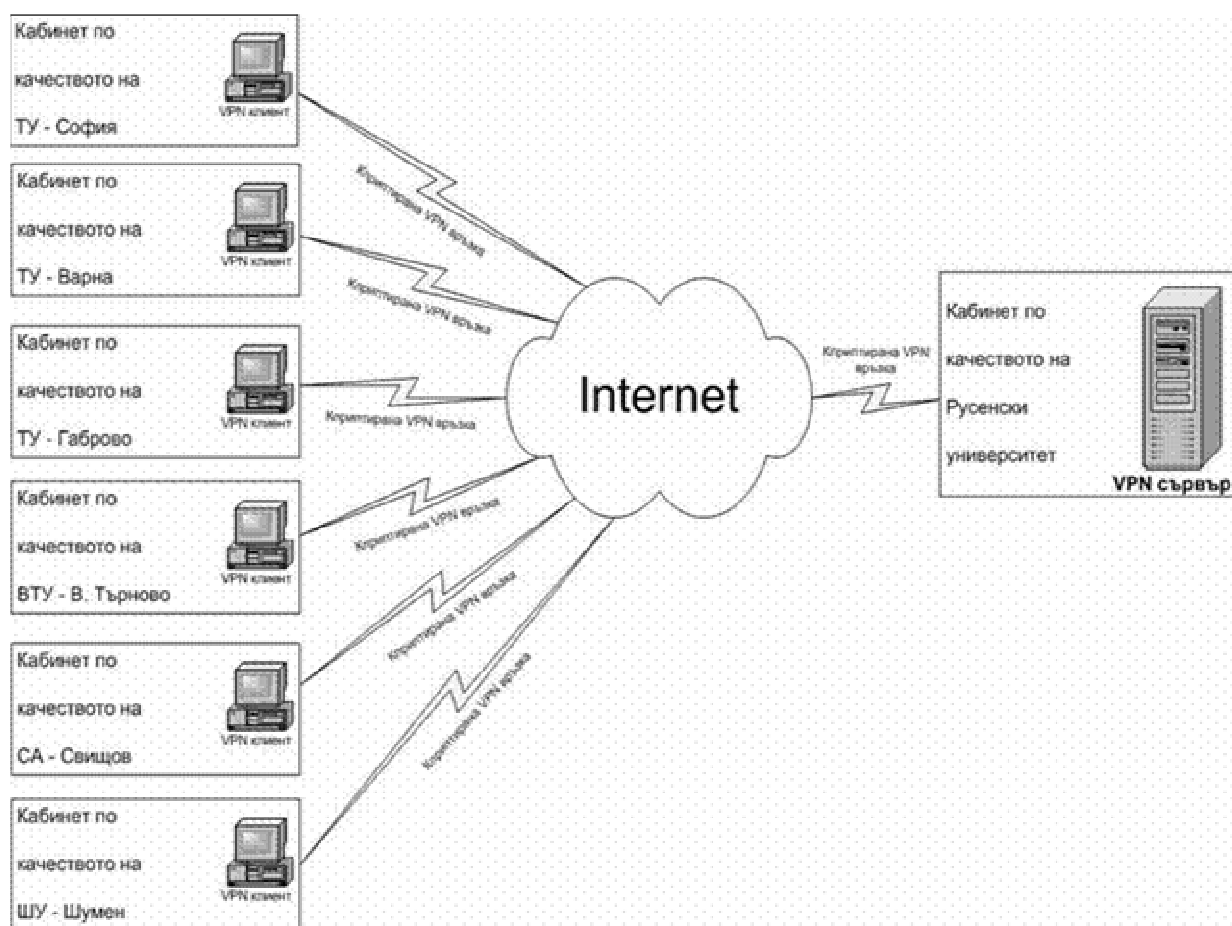
- КРЪГЛА МАСА: Дискусия във връзка с изграждането на университетските системи за оценяване и поддържане на качеството на образованието; обсъждане на резултатите от обучението.

5. Създаване и институционализиране на Национален е-Център "КАЧЕСТВО НА ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ" под управлението на Министерството на образованието и науката. Центърът представлява национален портал за информационно осигуряване и поддържане на координацията в областта на качеството на образованието. Входният екран на е-Центъра е показан на фиг. 1.
6. Техническо осигуряване на координационния механизъм на националната система за обмен на информация по качество на висшето образование чрез поддържане и разширяване на обхвата на Виртуалната частна мрежа (VPN) по качеството, схемата на която при съществуващото положение е показана на фиг. 2.
7. Създаване на независим обществен орган - Национален съвет по качество на висшето образование – който да запълни обществения сегмент на дейността по качество на висшето образование.
8. Проучване и анализ на общественото мнение, както и на мнението на професионалните, творческите и академичните организации за качеството на образованието и за професионалната реализация на завършилите студенти и докторанти. Съвместна дейност с работодателски организации.
9. Участие в международни проекти и програми в областта на качеството на висшето образование.

В заключение може да се отбележи, че комуникационната стратегия в областта на качеството на висшето образование е важен елемент на реализацията на дейностите по качеството на образованието в националното образователно пространство. Националното интегриране на развитието, организацията и изпълнението на планираните дейности - под управлението на Министерството на образованието и науката - ще даде като резултат повишаване на качеството на висшето образование.

Фиг. 1. е-Център "Качество на висшето образование"

Фиг. 2. Виртуална частна мрежа по качество на висшето образование